

2.4.2 KOLMULE

Mikko Heino

mikko.heino@imr.no

► Status og råd

Kolmulebestanden nådde toppen i 2003 og er på vei nedover (Figur 2.4.2.1). Internasjonale reguleringer av fisket som ble innført i 2006, har foreløpig ikke gitt noen utslag på høstingsnivået. Den årlige fangsten har vært på over 2 millioner tonn siden 2003, noe som er mye høyere enn det bestanden tåler. ICES tilrår at totalfangsten av kolmule i 2007 blir mindre enn 980 000 tonn, slik at høstingen kommer under føre-var-nivå.

Årsklassen 2005 ser ut til å være svak, og rekrutteringen i 2006 er den laveste som er målt de siste årene. Med en avtalt totalkvote for 2007 på 1,847 millioner tonn – nesten dobbelt så høy som anbefalingen fra ICES – vil bestanden falle raskt dersom vi får flere svake årsklasser.

Fiskeri

Hovedfisket skjer langs eggakanten og bankene vest for De britiske øyer og ved Færøylene, hvor kolmule samler seg for gyting. Norge opererer her med drøyt 40 ringnotsnurpere utstyrt for flytetråling. Disse fartøyene kan fiske 78 % av den norske kvoten. Industritrålere har adgang til 22 % av kvoten og fisker året rundt, hovedsakelig i Norskerenna og langs eggakanten nordover.

Foreløpige tall viser en fangst i 2006 på ca. 2 millioner tonn. Totalkvoten var på 2,11 millioner tonn. Norske fartøyer fisket 638 000 tonn i 2006. Vårt kolmulefiske har historisk sett vært det største, og norske fartøyer har fisket ca. 40 % av totalfangsten (Figur 2.4.2.2). Etter at kyststatene ble enige om fordeling av kolmuleressursen i desember 2005, er den norske andelen blitt lavere. Etter kvotebytte med andre land, vil andelen ligge rundt 30 %. Andre land som fisker mye kolmule er Island, Færø-

ene og Russland. Også alle EU-land langs kysten fra Portugal til Sverige deltar på fisket, men det er Nederland, Storbritannia og Irland som fisker mest.

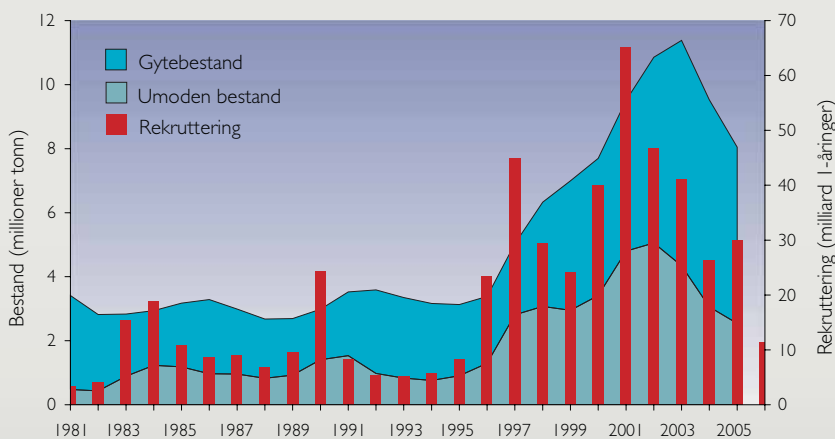
Kolmule i Barentshavet

Kolmule er blitt stadig mer vanlig i Barentshavet (Figur 2.4.2.3). Periodevis er det bare stor, voksen kolmule der, men enkelte år er det også mye liten kolmule. Dette skjer alltid året etter at en stor årsklasse er målt i hovedbestanden (Figur 2.4.2.1). Men også havstrømmene spiller inn: I perioder med sterk innstrømming av atlantisk vann vandrer mer kolmule inn i Barentshavet. Dette i seg selv beviser ikke at kolmule i Barentshavet kommer fra Norskehavet. Derfor bruker vi genetiske metoder for å få mer informasjon om kolmulas identitet. Analyser gjennomført på Trondhjem biologiske stasjon med prøver fra 90-tallet, har vist at det fins lokal kolmule i Barentshavet. Men prøver fra 2002 fortalte en litt annen historie: Ung kolmule (1–2-åringer) var lik kolmule i Norskehavet, mens den litt eldre fisken lignet mer på den lokale kolmule man fant tidligere. Dermed kan vi slå fast at de store mengdene kolmule vi nå finner i Barentshavet skyldes innvandring fra Norskehavet.

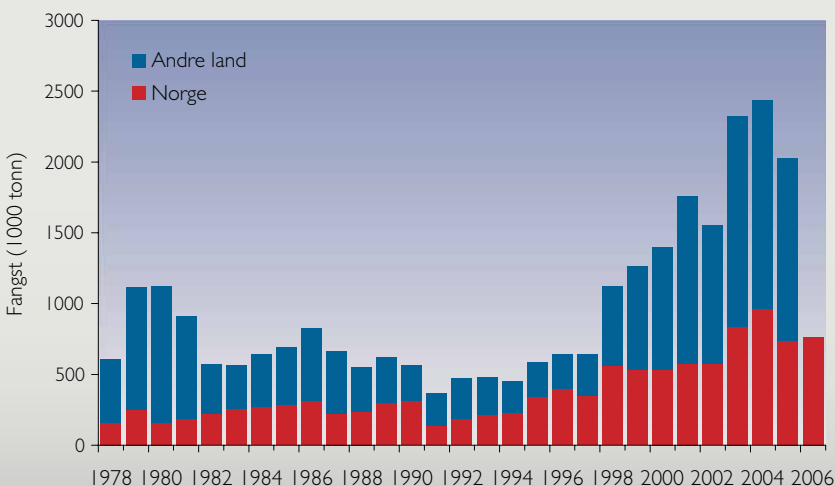
Hvor gyter så kolmule som har vandret inn i Barentshavet? Kolmuleegg er registrert i Vesterålen, men bare i beskjedne mengder. Det er mulig at barentshavskolmule vandrer hele veien til hovedgyteområdene vest for De britiske øyer. Hvis det er tilfelle, virker det lite sannsynlig at kolmule som har vokst opp i Barentshavet, kommer tilbake. Det kan se ut som en – kanskje økende – andel kolmule blir igjen i Barentshavet og gyter på et nærmere sted.

Etter hvert som mengden av kolmule i Barentshavet har økt, er den også blitt stadig viktigere i økosystemet der. Kolmule kan konkurrere med andre planktonspisere i området. Dessuten er den blitt et viktig element i torskens diett.

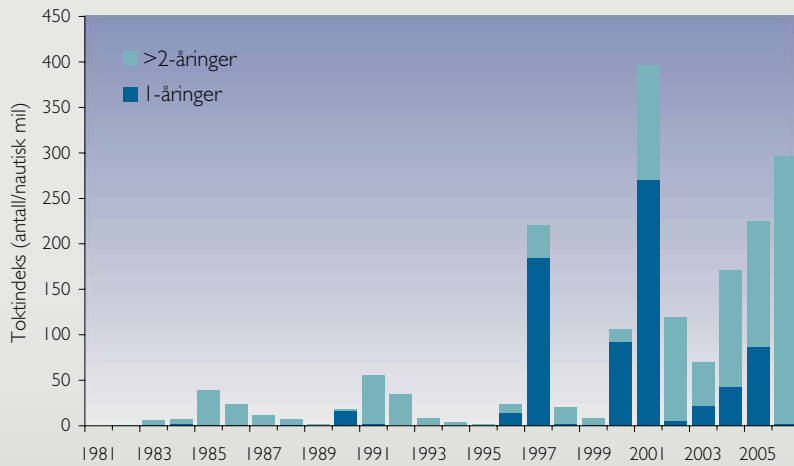
Kolmule i Barentshavet kan karakteriseres som varmtvannsart som holder seg mest i de atlantiske vannmassene sør for polarfronten. Så lenge den varme perioden varer, må vi regne med at kolmule blir værende som en viktig art i økosystemet Barentshavet.

Figur 2.4.2.1
Totalbestand (mørkt + lyst område) og rekruttering (antall 1-åringer, søyler). Rekrutteringen i 2006 er svært usikker.
Total stock (dark + light areas) and recruitment (at age 1, bars). Recruitment in 2006 is very uncertain.

Figur 2.4.2.2
Norsk fangst og total fangst (hele søyler) av kolmule.
Norwegian catch (red) and total international catch (whole bars) in 1000 tonnes.

Figur 2.4.2.3

Mengde av kolmule på vintertokt i Barentshavet, 1981–2006.
Abundance (catch in numbers per nautical mile) of blue whiting in the Barents Sea winter survey in 1981–2006.

Blue whiting

Blue whiting is a widely migratory stock that is mostly harvested in the spawning grounds west of the British Isles during late winter and early spring, and in the southern Norwegian Sea later in the season. The blue whiting stock reached its historic high in 2003 and has since then been declining because of heavy fishing pressure. 2006 was the first year when blue whiting fishery was regulated through international agreements, but this has not yet had a significant impact on the exploitation level. Norwegian catch in 2006 was

638 000 tonnes, which is about 33 % less than the record in 2004. The landings have exceeded 2 million tonnes since 2003. While recruitment was strong in all years from 1995 to 2005, recruitment in 2006 was weak. It is not yet known whether the weak recruitment is an exception or a sign of a shift back to the lower recruitment level typical of the pre-1995 period. Without a strong recruitment, the present exploitation level will result in a rapid decline of the stock.

Foto: Jaime Alvarez

Fakta om bestanden

Kolmule er en liten torskefisk som hovedsakelig holder til i Nordøst-Atlanteren og i Middelhavet. Mindre bestander finnes også i Nordvest-Atlanteren. Kolmula i Nordøst-Atlanteren betraktes som én bestand, men består av to hovedkomponenter, en nordlig og en sørlig komponent med en grov separasjonslinje på Porcupinebanken, vest for Irland. Noen norske fjorder samt Barentshavet har lokale bestandskomponenter, selv om de store mengdene av kolmule sett i Barentshavet i de siste årene hører til den atlantiske hovedkomponenten.

Kolmule er en av de mest tallrike fiskeartene i de midterste vannlagene i Nordøst-Atlanteren. Arten er mest vanlig på 100–600 m dyp, men den kan også svømme nær overflaten deler av døgnet, og nær bunnen på grunt vann. Den er blitt observert så dypt som 900 m, og det er

sannsynlig at den kan svømme dypere enn 1000 m.

Kolmula spiser for det meste krepsdyr som krill og amfipoder, og stor kolmule spiser gjerne småfisk, inkludert ung kolmule. Det hender at den må konkurrere om maten med norsk vårgytende sild og makrell. Dette er mest vanlig for ung kolmule (0- og 1-åring), som holder seg høyere oppe i vannet. En del rovfisk og sjøpattedyr beiter på kolmule, og den er en viktig del av føden til torsk, blåkveite, sverdfisk, delfin og grindhval. Voksen kolmule vandrer hver vinter til gyteområdene vest for De britiske øyer. Egg og larver transporteres av strømmen. Driftmønsteret varierer fra år til år, slik at larver fra gyting vest for Irland kan ende opp enten i Norskehavet eller i Biscayabukta.

Kolmule

Micromesistius poutassou

Andre norske navn:

Blågunnar, blåhvitting, kolkjeft

Familie: Torskefamilien (Gadidae)

Maks størrelse: 50 cm og 500 g

Levetid:

Opptil 20 år, men sjelden over 10 år

Leveområde:

Nord-Atlanteren og Middelhavet

Hovedgyteområde:

Vest for De britiske øyer

Gytetidspunkt: Februar–april

Føde: Spiser krill, amfipoder og småfisk

Særtrekk: Kolmule har fått navnet fordi munnhulen og gjellehulene er svarte

Nøkkeltall:

KVOTERÅD: <980 000 tonn for 2007

KVOTE I 2007: I 847 000 tonn, norsk:

446 000 tonn

FANGST I 2006: ca. 2 mill. tonn,

norsk: 638 000 tonn

NORSK FANGSTVERDI 2004:

762 mill. kroner

Utbredelsesområde Hoved gyteområde